

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

42. Perditi animu[m] introspicit, & conuertit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

legato cum mandatis regis interim relicto, de iis acturus, Bazainum ubi erat Castrum, aquis & ventis aduersantibus nauigauit. Ignoratum euenus Castrum Xauerium, existimatio publica, & gestorum admirabilitas fecerat venerandum: singulari iuxta pietate ac beneuolentia occurrit aduenti, nec liberalior promissis quam rebus extitit: inter alia confederatio cum rege Candia ab eo admissa; destinatus illi ad praesidium Antonius Monius Barretus fortissimus iuuenis, cum canteriatum catapultariis, mandatum ut dum Bazaini retinebatur Xauerius, si Goæ legatus sacro Baptismate initiari annueret; quam splendens cum sui vestiretur, quam magnificentissime haberetur; Malaca denique rogatus, ut eo aliquos de Societate transmitti iuberet, comitatum Xauerio tradidit quo ei liceret quotquot libuisset Malacam mittere. Concionantem praeterea audire voluit. Ultimo denique, veluti gratiam beneficiorum hanc petijt ne ante hiemem exactam Goa recederet, velle ipsius consilio de anima sua statuere, fruique illius praesentia paulo pacatius, & otiosius, quod reliquis anni temporibus bella continuo gerenda non sinebant, & planè feliciter id assecutus est, quam tunc fortassis putauerat, paulo enim post furda correptus febricula, neglectim initio curata, post in remedia omnia pertinaci, sensim contabuit, valetudine afflicta sub finem Aprilis cum Goam redisset, regendo iam impar, Gubernandi onus transtulit in senatum, quem ex optimis quibusque delegerat, animam verò sancto Patri, penitus credidit, cuius caelesti consuetudine bonam partem dierum iucundè absumebat. Exibat alter ab Aprilis mensis & nauis ex Lusitania bene gestae Prouinciae praemium, Prærogis nomen atque imperium, & prærogatiui iuris alia decora, Ioannis Regis diplomate in triennium Castrum attulit; sed in vrbe tota festis lætitiis, fragoribus, ignibus gestiente, atque personante, risit videlicet hoc seculi ludos quod dextra honores deferret tricennales, sinistra vitam in perpetuum auferret; tum sacris ritè procuratus, & assiduo Sancti Patris auxilio confirmatus, Iunij sexto viuere desiit, Indiarum Gubernatione in Garziam de Sa eius vice collata: tulit hunc Ioannes Castrum ex amicitia Bazaini, cum Xauerio contracta fructum. Verum antequam Goam Bazaino rediret, incidit (haud reor fortuito) in Rodericum Secheiram, quantum eo occursum alacrem, tanto ipse attonitus, & tristis.

42. Erat hic iuuenis stirpe quam moribus melior, Malacæ quiddam admiserat capite luendum, coactus vitam latebris tueri, nosocomio se abdidit, in quod Sanctus Pater diuenterat, qui mutua consuetudine illum sibi amicum adiunxit, eo exitu quo ferè alios vitae nimirum prohibioris. Aliquis illi de Deo, & rationibus animæ iniecit cogitationes, hinc etiam ad vitam totius antea peccata omnia, sacra confessione expianda, nonnullam denique ad formam Christianè viuendi pellexit, exorata quoque ipsi ab inimicis pace, ac venia; sed cum illic tot inter illecebras sensuum, & licentiam communem, probitas illa vix bene coalescens magnopere periclitaretur, suadenti Xauerio promisit Europam

42.
Pepidi animi
introspectis, &
cognouit.

reperiturum; nec verò omnino promissio defuit. Goam nauigauit properaturus inde in Lusitaniam, sed illum Castrus Gubernator, pecunie regiae Bazaini coactorem dixit, eoque illicio tenuit. Fide necessarij promissi Deo fracta; flagitiosior quam ante, iam totum biennium confessione abstinebat. Ergo Bazaini cum Xauerium in foro conspexisset, totus erubuit declinaturus haud dubie congressum si licuisset per vrbanitatem; fronte nihilominus deterfa, vultumque indutus securum, & hilarem, obuiam processu venienti, salutans & manum ad osculum prehendens, at illam Xauerius, auersatus osculum, retraxit, & simul grauiter, ac dolens. Etiam num hic Fili ait, & adhuc in India? cur nondum in Europa, quod Deo, & mihi sanctè receperas, ac propterea Malaca solueras? quis datam fidem, quis iter intercepit? consulus iuuenis, interiori magis exprobratione, quam verbis viri Dei, defendere aliquid dum tentat, fucum quem faceret non satis reperit. At instans acrius titubanti vir sanctus ejusque se in animum penetrans; quod, inquit, non es in Lusitania, esto id egerit, qui te inter Indos retinuit; verum confessione sacra, quod biennio iam cares; quid excusare potes, vel fingere. Cæterum quicquid sit, scito me tibi non prius reconciliandum, quam tu cum Deo in amicitiam redieris. Quibus intimè commotus, Religione interposita promissit, se quanto citius adfore, ad retractandas cum ipso accuratè elapsi biennij rationes; tanto verò sensu animi pœnitentis promissum id obiit, vt nihil recusaret quod tunc imperabat Xauerius, & ex eius præscriptis vitam deinceps exigeret.

Bazaino Goam reuersus Apostolus, nostrorum qui erant in Collegio S. Pauli procliuitate in omnem virtutem egregia, est mirificè recreatus. Eorum sudores conuersionibus ethnicorum, & Christianorum profectibus diuina bonitas liberalissimè secundabat. Meditatione Exercitiorum formabant homines illustris ad populum exempli; & sublimis ad cœnobita virtutis. Multos cenfer sua quadam epistola Cosmus Torres seu Tuerianus; vnus ipse illorum nunc mihi sufficiat. Cum classe Hispali nauigarat quam ad Molucas indagandas soluisse narrauimus. Post longum & infelix iter, in Xauerium incidit, obseruataque in eo Amboini vitæ norma, & strenuitate Apostolici operis, disciplinæ illius desiderio captus est, & Societate nobilissimi laboris: prius itamen, qua causa incertum, agere voluit cum Episcopo Goano; sacerdos erat ingentis animi, virtutis non planè vulgaris, sed maiorum capacis si ductores haberet, quos Goæ in Societatis Patribus, Xauerio maxime, inuenit; ante hos liquidem inquietus, nec habitis contentus, nec quibus careret, aut quid veller sat gnarus, secum perpetuò litigarat. Goæ quintum iam mensem Episcopi vicarius, veteri sua fluctuatione agitatus, in Collegium venit, agensque cum Nicolao Lancilotto de rebus diuinis, Collegium suum illi aperuit, rogauitque ab eo doceri, noua hæc forma instituti nostri cuiusmodi esset, qua ipse Amboini, vt primum Xauerium viderat, senserat se incredibiliter affici: eam explicatius per-

43

Cosmum Tuerianum in Societatem admittit.

Q 2

spectam